

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

บัวจัดเป็นไม้ตัดดอกที่มีปริมาณความต้องการบริโภคสม่ำเสมอตลอดปี เพราะเป็นที่นิยมใช้บูชาพระ และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาหรือเทศกาลในการทำบุญต่าง ๆ ปริมาณดอกบัวจะเป็นที่ต้องการสงทกวันโกน ซึ่งมีสัปดาห์ละ 1 วัน ทำให้ดอกบัวมีบทบาทสำคัญในตลาดไม้ตัดดอกไม่แพ้ไม้ตัดดอกชนิดอื่น ประกอบกับปลุกง่ายในที่ที่มีแหล่งน้ำสมบูรณ์ และสามารถปลุกให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวได้ปีละ 2 รุ่น รุ่นหนึ่ง ๆ เก็บเกี่ยวได้ต่อเนื่องกันตลอด 3 เดือน จึงมีผลผลิตเพียงพอที่จะเก็บจำหน่ายได้วันเว้นวัน เกษตรกรที่ทำนาบัวจึงมีรายได้มาใช้หมุนเวียนอยู่เป็นประจำ เกษตรกรที่ทำนาบัวส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณแถบชานพระนคร เช่น จังหวัดนครปฐม นครศรี เพราะใกล้ตัวเมืองทำให้สะดวกในการนำผลผลิตเข้ามาจำหน่าย ณ ตลาดไม้ดอกในกรุงเทพฯ พันธุ์บัวที่นิยมปลุกเป็นไม้ตัดดอกคือ บัวหลวง และบัวฉัตร ซึ่งบัวหลวงเป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่ปลุกกันมานานแล้ว ส่วนบัวฉัตรเป็นพันธุ์ที่เป็นที่นิยมปลุกเมื่อ 2 - 3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากบัวฉัตรให้ดอกดก แม้ในช่วงฤดูแล้งซึ่งเป็นช่วงที่บัวพักตัวเก็บสะสมอาหารไว้แตกยอดใหม่ในช่วงฤดูร้อนทำให้บัวออกดอกน้อย แต่บัวฉัตรสามารถให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวได้บ้างและมากกว่าบัวหลวงทำให้ไม่เกิดการขาดแคลนผลผลิตในฤดูแล้ง จากการศึกษาต้นทุนและอัตราผลตอบแทนการลงทุนการทำนาบัวตัดดอก รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจในเดือนธันวาคม 2531 ถึงเดือนธันวาคม 2532 ได้ผลของข้อมูลดังนี้

ก. บัวหลวง ให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่จากการทำนาบัว 2 รุ่นใน 1 ปี ในฤดูร้อน ฤดูแล้งและฤดูหนาวเท่ากับ 25,771.37 24,089.59 และ 3,388.25 ดอกตามลำดับ รวมรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 14,561.28 12,325.01 และ 3,031.56 บาทตามลำดับ คิดเป็นมีราคาขายเฉลี่ยดอกละ 0.57 0.51 และ 0.90 บาทตามลำดับ มีต้นทุนและกำไรสุทธิแยกได้เป็น 2 กรณี กรณีรวมค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน และกรณีไม่รวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

กรณีไม่รวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนเป็นต้นทุนการผลิต คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ในฤดูร้อน ฤดูแล้งและฤดูหนาวเท่ากับ 5,347.48 4,681.88 และ 2,573.45 บาทตามลำดับ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรคิดเป็นร้อยละ 95.90 95.32 และ 91.48 ของต้นทุนทั้งหมดในแต่ละฤดูตามลำดับ ค่าแรงเป็นปัจจัยการผลิตที่มีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 41.47 42.58 และ 26.07 ของต้นทุนการผลิตในฤดูร้อน ฤดูแล้งและฤดูหนาวตามลำดับ ค่าสารเคมีและค่าปุ๋ย เป็นสัดส่วนของต้นทุนรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 17.79 และ 11.05 ของต้นทุนการผลิตในฤดูร้อน คิดเป็นร้อยละ 14.33 และ 12.83 ของต้นทุนการผลิตใน

ฤดูฝน และร้อยละ 24.59 และ 23.72 ของต้นทุนการผลิตในฤดูหนาวตามลำดับ ต้นทุนคงที่มีมูลค่าเท่ากันตลอดทุกฤดูเท่ากับ 219.16 บาท ต้นทุนเฉลี่ยต่อดอกเท่ากับ 0.21 0.19 และ 0.76 บาทในแต่ละฤดูตามลำดับ มีกำไรสุทธิเท่ากับ 9,213.80 7,643.13 และ 458.11 บาทในแต่ละฤดูตามลำดับ คิดเป็นกำไรต่อดอกในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเท่ากับ 0.36 0.32 และ 0.14 บาทตามลำดับ

กรณีรวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนเป็นผลทำให้ต้นทุนทั้งฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.16 ของต้นทุนการผลิตเดิมในแต่ละฤดู ต้นทุนต่อดอกเพิ่มขึ้น 0.01 0.02 และ 0.05 บาทในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวตามลำดับ ได้กำไรลดลงร้อยละ 3.57 3.77 และ 34.62 ของกำไรในแต่ละฤดูที่ไม่รวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนตามลำดับ ได้กำไรต่อดอกลดลงในฤดูร้อน ฤดูฝนเท่ากับ 0.02 และ 0.05 บาทในฤดูหนาวตามลำดับ

ข. บัวฉัตร มีผลผลิตจากการทำนาบัว 2 รุ่นเฉลี่ยต่อไร่ในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเท่ากับ 27,920.68 26,707.99 และ 9,879.32 ดอกตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ในแต่ละฤดูเท่ากับ 15,470.01 13,448.02 และ 8,078.80 บาทตามลำดับ คิดเป็นราคาขายเฉลี่ยต่อดอกในแต่ละฤดูเท่ากับ 0.55 0.50 และ 0.82 บาทตามลำดับ

กรณีไม่รวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนเป็นต้นทุนการผลิต คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว 5,917.03 5,330.51 และ 3,685.60 บาทตามลำดับ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรคิดเป็นร้อยละ 96.30 95.89 และ 94.05 ของต้นทุนทั้งหมดในแต่ละฤดูตามลำดับ ค่าแรงเป็นค่าใช้จ่ายในปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 39.84 40.61 และ 29.66 ของต้นทุนการผลิตในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวตามลำดับ รองลงมา คือ ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชคิดเป็นร้อยละ 16.83 14.03 และ 17.65 ของต้นทุนการผลิตในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวตามลำดับ ต้นทุนคงที่มีมูลค่าเท่ากันตลอดทุกฤดูเท่ากับ 219.16 บาท ต้นทุนเฉลี่ยต่อดอกเท่ากับ 0.21 0.22 และ 0.37 บาทในแต่ละฤดูตามลำดับ มีกำไรสุทธิเท่ากับ 9,552.98 8,117.50 และ 4,393.20 บาทในแต่ละฤดูตามลำดับ คิดเป็นกำไรต่อดอกในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเท่ากับ 0.34 0.30 และ 0.45 บาทตามลำดับ

กรณีรวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนเป็นต้นทุนการผลิต มีผลทำให้ต้นทุนทุกฤดูเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.16 ของต้นทุนรวมในแต่ละฤดู ต้นทุนต่อดอกเพิ่มขึ้นในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว 0.01 0.01 และ 0.03 บาทตามลำดับ ทำให้กำไรลดลงร้อยละ 1.80 2.83 และ 0.36 ของกำไรในแต่ละฤดูที่ไม่รวมค่าเสียโอกาสเงินลงทุนตามลำดับ และกำไรต่อดอกลดลงเท่ากับ 0.01 บาทในทุกฤดู

ค. เปรียบเทียบบัวหลวงและบัวฉัตรในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว บัวฉัตรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าบัวหลวงร้อยละ 6.24 9.11 และ 166.49 ของรายได้บัวหลวง

ในแต่ละฤดูตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อคอกขั้วหลวงสูงกว่าขั้วฉัตรทั้งในฤดูร้อนและฤดูฝน เท่ากับ 0.02 บาท แต่รายได้เฉลี่ยต่อคอกของขั้วฉัตรสูงกว่าขั้วหลวงในหนาวเท่ากับ 0.31 บาท ราคาเฉลี่ยต่อคอกของขั้วหลวงสูงกว่าขั้วฉัตรในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว เท่ากับ 0.02 0.01 และ 0.08 บาทตามลำดับ และปริมาณดอกที่เก็บเกี่ยวและ จำหน่ายได้ในฤดูร้อนและฤดูฝนของขั้วทั้งสองพันธุ์ใกล้เคียงกัน แต่ในฤดูหนาวขั้วฉัตร ให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวได้มากกว่าขั้วหลวง 1.9 เท่าของผลผลิตขั้วหลวงในฤดูหนาว

ต้นทุนขั้วฉัตรจะสูงกว่าต้นทุนในการทำขั้วหลวงในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวร้อยละ 10.65 13.85 และ 43.22 ของต้นทุนขั้วหลวงในแต่ละฤดูตามลำดับ โดยลักษณะของต้นทุนของขั้วทั้งสองพันธุ์มีค่าแรงงานเป็นค่าใช้จ่ายที่มีสัดส่วนสูงสุดทั้ง 3 ฤดู รองลงมา ได้แก่ ค่าสารเคมีและค่าปุ๋ย

ค่าแรงงานของขั้วฉัตรเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าขั้วหลวงในฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวร้อยละ 6.28 8.59 และ 62.96 ของค่าแรงขั้วหลวงในแต่ละฤดูตามลำดับ ค่าแรงเก็บเกี่ยวและบรรจุหีบห่อจัดเป็นค่าแรงงานที่มีสัดส่วนสูงสุดในการทำขั้วตัดดอก เนื่องจากผันแปรตามผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละฤดู ซึ่งค่าแรงในการเก็บเกี่ยวของขั้วฉัตรสูงกว่าขั้วหลวงทั้ง 3 ฤดู เนื่องจากผลผลิตเก็บเกี่ยวได้ของขั้วฉัตรสูงกว่าขั้วหลวง รองลงมา คือ ค่าแรงพ่นสารเคมี ขั้วเป็นพืชที่ต้องเก็บเกี่ยวไปจำหน่ายวันเว้นวัน เกษตรกรต้องมีการดูแลบำรุงรักษามาก ความถี่ในการพ่นสารเคมีส่งทั้งขั้วหลวงและขั้วฉัตร แต่เกษตรกรจะใส่สารเคมีและปุ๋ยในการบำรุงขั้วฉัตรเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าขั้วหลวงในฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวคิดเป็นร้อยละ 15.02 18.98 และ 21.71 ของค่าปุ๋ยและค่าสารเคมีของขั้วหลวงในแต่ละฤดูตามลำดับ

ตัวแปรที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของขั้วหลวงและขั้วฉัตรแตกต่างกัน คือ ค่าพันธุ์ เป็นผลมาจากค่าพันธุ์ต่อต้นของขั้วหลวงถูกกว่าขั้วฉัตร และขั้วหลวงสามารถอาศัยต้นพันธุ์เดิมใช้เป็นพันธุ์ในรอบที่สองได้ แต่ขั้วฉัตรรอบที่สองต้องทำการปลูกใหม่ ทำให้ค่าพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่ของขั้วหลวงต่ำกว่าค่าพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่ของขั้วฉัตรคิดเป็น 2.2 เท่าของค่าพันธุ์ขั้วหลวงทั้งในฤดูร้อนและฝน และ 7.32 เท่าของค่าพันธุ์ขั้วหลวงในฤดูหนาว

จากการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนการลงทุนทำขั้วตัดดอกสามารถสรุปได้ดังนี้

ก. การวิเคราะห์รายได้-ค่าใช้จ่ายในแง่การลงทุนของเกษตรกร เป็นการพิจารณากำไรที่เกษตรกรจะได้รับเปลี่ยนแปลงไปตามประเภทของค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินสด วิเคราะห์อัตราส่วนกำไรที่เป็นเงินสดต่อค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด ได้ผลสรุปว่าอัตราส่วนกำไรที่เป็นเงินสดของการทำขั้วหลวงตัดดอกในฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาวเท่ากับร้อยละ 227.26 223.25 และ 33.63 ตามลำดับ ส่วนการทำขั้วฉัตรมีอัตราส่วนกำไรที่เป็นเงินสดร้อยละ 218.50 213.98 และ 171.38 ในแต่ละฤดูตามลำดับ

ข. การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านรายได้-ค่าใช้จ่าย เป็นการวิเคราะห์ว่า รายได้ที่ได้มาคุ้มค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือไม่ และถ้ามีเหตุการณ์ที่ทำให้รายได้เปลี่ยนแปลงไป เกษตรกรควรปรับปรุงค่าใช้จ่ายส่วนใดเพื่อทำให้กำไรเพิ่มขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงใด อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายผันแปรต่อรายได้รวม อัตราส่วน ค่าใช้จ่ายคงที่ต่อรายได้รวม อัตราส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการผลิตต่อรายได้รวม และ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวม ผลการวิเคราะห์บ่งชี้ว่ามีอัตราส่วนในฤดูร้อนเท่ากับ 0.35, 0.02, 0.37, และ 0.63 ตามลำดับ ในฤดูฝนเท่ากับ 0.36, 0.02, 0.38, และ 0.62 ตามลำดับ และในฤดูหนาวมีอัตราส่วนเท่ากับ 0.78, 0.07, 0.85 และ 0.15 ตามลำดับ ส่วนบวฉัตรมีอัตราส่วนในฤดูร้อนเท่ากับ 0.37, 0.01, 0.38 และ 0.62 ตามลำดับ ในฤดูฝนมีอัตราส่วนเท่ากับ 0.38, 0.01, 0.40 และ 0.60 ตามลำดับ และในฤดูหนาวเท่ากับ 0.43, 0.03, 0.46 และ 0.54 ตามลำดับ

ค. การวิเคราะห์ผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ จะวิเคราะห์ผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรสุทธิและกำไรส่วนเกิน อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ อัตราผลตอบแทน ต่อต้นทุนการดำเนินงานทั้งหมด และอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งบ่งชี้ให้ผลตอบแทนในฤดูร้อนร้อยละ 172.30 และ 176.40 ตามลำดับ ฤดูฝน ร้อยละ 163.25 และ 167.93 ตามลำดับ ฤดูหนาวร้อยละ 17.80 และ 26.32 ตามลำดับ บวฉัตรให้ผลตอบแทนในฤดูร้อนร้อยละ 161.45 และ 165.15 ตามลำดับ ฤดูฝน ร้อยละ 152.28 และ 156.40 ตามลำดับ และฤดูหนาวร้อยละ 119.20 และ 125.15 ตามลำดับ

ง. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน เป็นการวิเคราะห์หาราคาขาย ณ จุดคุ้มทุนว่าควร จะขายผลผลิตในราคาเท่าใดจึงจะคุ้มทุน ไม่มีผลขาดทุนหรือกำไร ซึ่งสามารถใช้ราคาขาย ณ จุดคุ้มทุนนี้วางแผนต่อไปได้ว่าควรกำหนดราคาเท่าใดจึงจะได้กำไรตามที่ต้องการ ราคา ขาย ณ จุดคุ้มทุนของบวฉัตรในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเท่ากับ 0.21, 0.20 และ 0.76 บาทต่อคอก บวฉัตรในฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาวเท่ากับ 0.21, 0.20 และ 0.37 บาทต่อคอกตามลำดับ

จากรายละเอียดเกี่ยวกับต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนของบวฉัตรคอกที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า

1. แรงงานเป็นต้นทุนการผลิตที่มีสัดส่วนสูงที่สุดในการดำเนินงานบวฉัตรคอก ทั้งพันธุ์บวฉัตรและพันธุ์บวฉัตร ส่วนใหญ่เป็นค่าแรงในการเก็บเกี่ยวและบรรจุหีบห่อ เนื่องจากเกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวคอกไปจำหน่ายวันเว้นวันตลอดระยะเวลาที่บวให้ ผลผลิต โดยที่ค่าแรงงานของบวฉัตรสูงกว่าบวหหลวงทั้ง 3 ฤดู เนื่องจากบวฉัตรให้ ผลผลิตเก็บเกี่ยวในแต่ละฤดูสูงกว่าบวหหลวง และรองลงมา ได้แก่ ค่าแรงงานในการน้ นสารเคมีและใส่ปุ๋ย บวฉัตรจะน้ นสารเคมีและใส่ปุ๋ยในจำนวนครั้งมากกว่าบวหหลวงเป็นผล

ให้ใช้แรงงานในส่วนนี้มากกว่าบัวหลวงด้วย

2. ค่าสารเคมีและปุ๋ยมีสัดส่วนต้นทุนสูงรองลงมาจากค่าแรงในการทำนาบัวตัดดอกทั้งสองพันธุ์ เพราะเกษตรกรทำการเก็บเกี่ยวดอกบัวไปจำหน่ายวันเว้นวัน ดังนั้น การบำรุงรักษามีให้เกิดโรครยะบาดจึงจำเป็นอย่างมากสำหรับการทำนาบัวตัดดอก เกษตรกรจะคอยพ่นสารเคมีอยู่ตลอดฤดูเก็บเกี่ยว โดยจะใส่สารเคมีและปุ๋ยในการทำนาบัวฉัตรสูงกว่าเมื่อเทียบกับบัวหลวง

3. ค่าพันธุ์เป็นค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างการทำนาบัวหลวงและบัวฉัตร เพราะค่าพันธุ์ต่อหน่วยของบัวฉัตรสูงกว่าบัวหลวงและการทำนาบัวหลวงในวันที่สองสามารถใช้ต้นพันธุ์เดิมของบัวรุ่นแรกก่อนทำการทบแตกเป็นต้นใหม่เก็บเกี่ยวได้อีก จึงมีแต่ค่าใช้จ่ายปลูกซ่อมเกิดขึ้น ต่างกับบัวฉัตรที่ต้องทำการปลูกรุ่นใหม่ในการทำนาบัวรุ่นที่สอง เพราะต้นพันธุ์บัวฉัตรหยั่งรากลงดินดีทำให้รากถูกทำลายเกือบหมดขณะที่เกษตรกรทำการทบบัวเพื่อทำนาบัวรุ่นที่สองต่อไป

4. บัวหลวงและบัวฉัตรให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวได้มากที่สุดใ้ฤดูร้อน รองลงมาคือฤดูฝน และน้อยที่สุดในฤดูหนาว โดยที่บัวฉัตรจะให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวได้สูงกว่าบัวหลวงทุกฤดู ซึ่งในฤดูร้อนและฤดูฝนปริมาณเก็บเกี่ยวได้เฉลี่ยต่อไร่ของบัวฉัตรสูงกว่าบัวหลวงเล็กน้อย แต่ในฤดูหนาวบัวฉัตรสามารถเติบโตให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวมากกว่าบัวหลวง 1.9 เท่า ทำให้ไม่เกิดขาดแคลนผลผลิตในช่วงฤดูหนาว เนื่องจากเกษตรกรมีความดีในการใส่ปุ๋ยและสารเคมีสูงกว่าบัวหลวง และประกออบกับบัวฉัตรเป็นพันธุ์ที่ให้ดอกดก

5. ผลตอบแทนการในการทำนาบัวตัดดอกในทุกฤดูกาลทั้งบัวหลวงและบัวฉัตรสูงค้ค่าการลงทุน ซึ่งเฉลี่ยมากกว่า 1 เท่าของต้นทุนการผลิต ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยน้ำใช้เพียงพอ ประกอบกับบัวไม่ต้องเตรียมดินยุ่งยากเหมือนการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ปัจจัยการผลิตต่ำกว่าพืชชนิดอื่น ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่ารายได้มาก

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในการจะตัดสินใจลงทุนในกิจการใด ๆ ผู้ลงทุนควรจะทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อจะได้หาทางป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น สำหรับปัญหาของการทำนาบัวตัดดอกที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหาด้านการผลิต

1. โรคและแมลง - เกษตรกรผู้ทำนาบัวตัดดอกมีปัญหาเกี่ยวกับแมลงจำพวกเพลี้ย บังร้านดำ และไรแดงมาทำลายใบและดอก นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับโรคใบเป็นจุดและโรคดอกเน่า เป็นเหตุให้เกิดปัญหาเกี่ยวหน้าต่อเนื่องหลายประการดังนี้

ก) เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่เต็มที่และคุณภาพของผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ต่ำกว่าที่ควรเป็น ผลกระทบนี้เป็นเหตุให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานและซื้อสารเคมีมาใช้ป้องกันและกำจัดศัตรูบัวเพิ่มมากขึ้น

ข) การใช้สารเคมีในการกำจัดโรคและแมลงอย่างไม่มีประสิทธิภาพสาเหตุเนื่องมาจากเกษตรกรหาซื้อสารเคมีเองตามคำแนะนำของร้านค้าทั่วไป หรือจากตัวแทนจำหน่ายที่นำสินค้ามาจำหน่ายให้เกษตรกรถึงแหล่งผลิตโดยไม่มีความรู้ในเรื่องการกำจัดศัตรูพืชมาก่อน มีผลให้เกษตรกรเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นโดยใช้เหตุ

ค) การขาดความรู้ถูกต้องในวิธีการใช้และการป้องกันอันตรายที่เกิดจากสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นอันตรายต่อร่างกายได้จากการสัมผัสเกษตรกรผู้ทำนาบัวพบว่า วิธีพ่นสารเคมีที่ใช้แรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนั้น โดยเอาเครื่องพ่นสารเคมีมาสะพ่นหลัง ใช้ผ้าปิดจมูก เดินลงน้ำลงไปในนาบัวแล้วทำการพ่นสารเคมีไปรอบ ๆ แปลงบัว โดยไม่มีเครื่องป้องกันร่างกายที่รัดกุมเพียงพอ ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากสารเคมีที่พ่นไปในหลายตัวอยู่ในน้ำ มีพิษแทรกซึมเข้าสู่ร่างกายของคนพ่นสารเคมีเอง และคนที่ทำการหว่านปุ๋ย หรือคนที่เก็บเกี่ยวดอกบัว โดยเข้าทางบาดแผลหรือทางผิวหนังขณะเดินลุยอยู่ในนาบัวได้

ข้อเสนอแนะ

ก) รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรมีการแนะนำและให้การศึกษาแก่เกษตรกรถึงวิธีป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูบัวที่ถูกต้อง แนะนำสารเคมีที่เหมาะสมตลอดจนวิธีการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยมีประสิทธิภาพและประหยัดที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรปลอดภัยในชีวิต อีกทั้งได้ปริมาณและคุณภาพผลผลิตในราคาต้นทุนต่ำสุด

ข) รัฐบาลควรมีการควบคุมมาตรฐานและราคาของสินค้าประเภทปุ๋ยและสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพื่อเกษตรกรจะได้ไม่เสียเปรียบร้านค้า

2. การเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยเดินลงน้ำเข้าไปในแปลงปลูกบัว แล้วใช้มือหย่อนลงในน้ำหักเอาก้านที่มีดอกติดขึ้นมาแล้วแยกไว้บนข่า โดยจะเดินเก็บเกี่ยวให้ได้ประมาณ 50 - 60 ดอกจึงจะนำเข้ามากองไว้ในลานเพื่อเตรียมหีบห่อต่อไป โอกาสที่เกษตรกรจะได้รับอันตรายจากสารกำจัดโรคและแมลงที่ละลายอยู่ในน้ำในแปลงปลูกมีมากที่สุด เพราะก้านใบและก้านดอกบัวมีหนามแหลมคมและมีน้ำยาง ทำให้เกิด

ขาดผลที่มีผลและขาของเกษตรกรขณะทำการเก็บเกี่ยว จึงมีการตัดขีมีสารเคมีเข้าทางขาด
ผลได้ค้มาจนเป็นอันตรายต่อชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ - รัฐบาลโดยกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร
ควรจะคิดค้นหาวิธีป้องกันร่างกาย โดยให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการป้องกันอันตรายอัน
เกิดจากสารเคมีขณะเก็บเกี่ยว

3. การบรรจุหีบห่อ เกษตรกรจัดเข้ากำดอกบัวกำละ 10 ดอก โดย
ใช้ใบบัวห่อส่วนของดอกมัดเข้าเป็นกำ แล้วบรรจุลงในเชิงหรือตระกร้าไปจำหน่าย
ตระกร้าละ 35 - 40 กำ แล้วขนส่งขึ้นรถบรรทุกหรือรถไฟไปจำหน่ายยังตลาดดอกไม้
ในกรุงเทพฯ ขณะขนส่งจะนำตระกร้าขึ้นไปซ้อนกันในรถ โดยใช้ใบบัวปิดด้านหน้าตระกร้า
ป้องกันการกระทบกระเทือน และเมื่อไปถึงตลาดจะมีการขนย้ายลงจากรถ นำใส่บนรถ
เข็น เข็นไปยังแผงจำหน่าย แต่ละชั้นตอนบัวจะได้รับการกระทบกระเทือนพอสมควรก่อน
ที่ผู้บริโภคจะมาซื้อไป

ข้อเสนอแนะ - ควรมีการออกแบบกล่องบรรจุ ใช้บรรจุดอกป้องกัน
การกระทบกระเทือนและเป็นการยกระดับดอกบัวให้เป็นดอกไม้ที่มีคุณค่า และมีราคาได้ไม่
แพ้ดอกไม้ชนิดอื่น ๆ

ข. ปัญหาด้านต้นทุน ได้แก่ บัวและสารเคมีที่ใช้มีราคาแพง เป็นผลให้ต้นทุน
การผลิตเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ - ให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงพาณิชย์ควบคุมราคา
จำหน่ายของสารเคมีและบัว อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้และไม่เป็น
อันตรายต่อสุขภาพผู้ใช้และผู้อื่นด้วย หรืออาจคิดหาวิธีป้องกันอย่างอื่นโดยไม่ต้องใช้สารเคมี

ค. ปัญหาด้านการส่งเสริม เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูก
เกษตรกรจะพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือตามคำแนะนำของร้านค้าบัวและสารเคมี ทำ
ให้เกิดความเสียหายทั้งสุขภาพและทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะ - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่มี
ความรู้ ความเชี่ยวชาญเรื่องการปลูกบัวตัดดอกไปดูแลให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกร
จัดหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปลูกให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น